

Jižní Chlum

Jižní Chlum je stavební lokalita, která se rozkládá na jižním svahu přibližně 3 km severozápadně od centra Zlína. Nabízí výhled do zlínského údolí a na protější zalesněné svahy. Zástavba je koncipována jako vzorové řešení nízkoenergetického bydlení na přechodu městské aglomerace v otevřenou krajinu.

Základním principem při budování domů v dané lokalitě je uplatnění přírodní architektury. Jednotícím prvkem jsou zelené střechy porostlé vegetací a zadní (severní) stěny domu splývající s okolním terénem, zatímco jižní a východní fasády jsou otevřeny slunci a výhledům do okolí. Díky tepelně akumulacím vlastnostem obklopující zemi spotřebují tyto domy k zajištění dokonalé tepelné pohody jen čtvrtinu energie ve srovnání s klasickým rodinným domkem.

A protože většinu této „zbytkové“ energie vyrábějí solární a fotovoltaické panely, jsou domy na Jižním Chlumu jen minimálně závislé na vnějších dodavatelích energií. Také vzhledem k ostatním výhodám (minimální nároky na údržbu, vysoká odolnost vůči požáru, krupobití a větrným smrštím, omezená možnost vloupání, ...) jsou užité vlastnosti těchto domů výrazně vyšší oproti klasické výstavbě.

Vlastní kořenová čistička odpadních vod, vybudovaná v roce 2001 za finanční podpory Dánského výboru pro životní prostředí, zbavuje obyvatele Jižního Chlumu poplatku za stočné. Systém pro zpětné využití přečištěné vody k zalévání a dalším technickým účelům však zároveň snižuje i jejich měsíční výdaje za vodné, především pak v letní „zalévací“ sezóně.

Iniciátorem a organizátorem výstavby ekosídliště Jižní Chlum je občanské sdružení Zelené bydlení. Jde o neziskovou organizaci, jejímž posláním je propagace, poradenství, odborná a hmotná podpora ekologicky výhodných způsobů moderního bydlení. Projektanti Zeleného bydlení ve spolupráci s odborníky z USA, Dánska a Rakouska vyvinuli optimální postupy, přizpůsobené českým stavebním normám, které byly v praxi ověřeny při I. etapě výstavby ekosídliště Jižní Chlum.

Nabídka exkurzí

Za Hobitínem do Zlína

V průběhu 2 – 4 hodinové exkurze (dle časových možností návštěvníků) je promítnut film o výhodách domů chráněných zemí, natáčený převážně v USA – „pravlasti“ této architektury. Následuje procházka ekosídlištěm Jižní Chlum s výkladem architektonického a stavebního řešení domů, infrastruktury ekosídliště se zvláštním zaměřením na využití odpadní vody a zapojení obnovitelných zdrojů do energetické bilance domů. Program je vždy přizpůsoben věku a zájmům návštěvníků.

Cílové skupiny:

- žáci mateřských škol a I. stupně základních škol: důraz je kladen na skutečnost, že domy chráněné zemí prakticky neberou žádnou půdu rostlinám a zvířátkům (od jara do podzimu lze hrát hru „kolik rostlin a živočichů najdu na 1 m² zelené střechy“)
- žáci II. stupně ZŠ a nestavebních oborů SŠ a učilišť: důraz je kladen na užité vlastnosti domů chráněných zemí. Anketa „chtěl bych v takovém domě žít a proč (resp. proč ne)?“
- studenti stavebních oborů středních a vysokých škol, architekti, projektanti a potenciální stavebníci domů chráněných zemí: výklad je zaměřen především na hlavní zásady pro navrhování a projektování domů chráněných zemí
- budoucí stavebníci domů chráněných zemí, zvědaví a přemýšliví turisté

Ekologicky chytrá městská čtvrť

V letech 2005 – 2010 byl Zlín spolu s dalšími 5 městy EU účastníkem programu CONCERTO, zaměřeného na úspory energií a využití obnovitelných zdrojů v sektoru budov a bydlení. Cílem bylo ukázat na příkladu jak starší, tak i nové zástavby, že lze v časově poměrně krátkém období a s vynaložením rozumných nákladů ušetřit až 30 % energií z fosilních zdrojů (uhlí, ropy a zemního plynu), aniž by se to jakkoliv dotklo životní úrovně obyvatel či ekonomického rozvoje města. Naopak: občanům a institucím měl program přinést úspory ve výdajích za energie, místním firmám pak zakázky při zateplování budov a jejich vybavení moderními technickými systémy, využívajícími obnovitelné zdroje energie. V případě Zlína se investiční aktivity týkaly především městských částí sídliště Podhoří, Prštné, Louky a Chlum.

4 hodinová exkurze spočívá v procházce lokalitami, kde lze na relativně malém prostoru vidět výsledky aktivit programu CONCERTO (zateplené budovy, solární termické a fotovoltaické systémy, novostavby nízkoenergetických budov). Ke každému objektu je zpracován samostatný leták a účastníci mohou diskutovat o ekonomických a estetických efektech realizovaného opatření.

Cílové skupiny

- studenti středních a vysokých škol, architekti, projektanti a pracovníci stavebních úřadů

Cena (pro oba typy exkurzí)

- 500,- Kč za skupinu do 5 osob
- 20,- Kč za každého dalšího účastníka

Délka exkurze v rozmezí 2 – 4 hodiny cenu neovlivňuje. V případě delšího pobytu viz. Nabídka workshopů.

Nabídka výukových programů

Bydlení v zeleni

4 nebo 8 hodinový program (včetně přestávek a oběda), kde se účastníci seznámí s výhodami domů chráněných zemí pro okolní přírodu a pro jejich obyvatele. Zvláštní pozornost je věnována tepelné bilanci těchto domů, nákladům na provoz, údržbu, odolnosti proti požáru, živelným pohromám (krupobití, větrným smrštím, ...) a vůči selhání veřejné infrastruktury. Je vyzvednuta schopnost vegetační střechy zpomalit odtok dešťové vody a tím zabránit bleskovým povodním. Jsou zdůrazněny hlukově izolační vlastnosti, umožňující stavět domy i v hlukově exponovaných lokalitách v blízkosti letišť, rušných cest apod. Diskutují se rovněž psychologické aspekty bydlení v domě chráněném zemí. Součástí školení je prohlídka ekosídliště Jižní Chlum.

Cílové skupiny:

- studenti středních a vysokých škol, architekti, projektanti a pracovníci stavebních úřadů

Cena při 4 hodinovém školení:

- 500,- Kč za skupinu do 5 osob
- 20,- Kč za každého dalšího účastníka

Cena při 8 hodinovém školení:

- 900,- Kč za skupinu do 5 osob
- 35,- Kč za každého dalšího účastníka

Cena zahrnuje občerstvení během přestávek, v případě 8 hodinového školení také oběd.

Dům chráněný zemí není zemljanka

8 hodinový výukový program (včetně přestávek a oběda), kde se účastníci seznámí s hlavními zásadami pro navrhování a projektování domů chráněných zemí. Důraz je kladen na výběr vhodného stavebního místa a geografickou orientaci domu, statické výpočty, stavební materiály a technologie, opěrné zidky, drenáže, hydroizolace a tepelné izolace, složení vegetační střechy, požadavky na okna, světlíky a tubusové světlovody. Pozornost je věnována rovněž vytápění, chlazení a větrání interiéru. Součástí školení je prohlídka ekosídliště Jižní Chlum s diskusí stavebního řešení jednotlivých domů včetně výhod a nevýhod zvolených konstrukcí.

Cílové skupiny

- studenti středních a vysokých škol stavebního zaměření, architekti, projektanti, pracovníci stavebních úřadů a budoucí stavebníci domů chráněných zemí.

Cena

- 900,- Kč za skupinu do 5 osob
- 35,- Kč za každého dalšího účastníka

Cena zahrnuje oběd a občerstvení během přestávek.

Je kanál ideálním řešením pro odpadní vody?

3 hodinový výukový program, zaměřený na porovnání výhod a nevýhod jednotlivých typů čističek odpadních vod. Zvláštní pozornost se věnuje vegetační (kořenové) ČOV jako osvědčenému typu čističek pro domácnosti i menší obce do cca 1000 obyvatel. Účastníci jsou seznámeni s principem fungování KČOV, jejím dimenzováním, konstrukcí, pořizovacími a provozními náklady. Součástí školení jsou ukázky KČOV různých typů fungujících ve světě a prohlídka čističky postavené na Jižním Chlumu.

Cílové skupiny

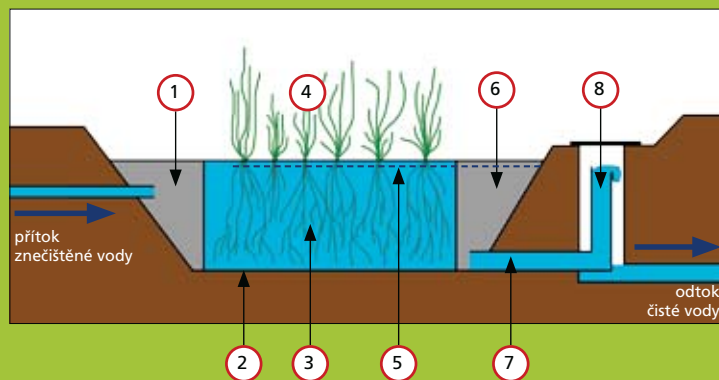
- studenti středních a vysokých škol, úředníci státní správy a samosprávy, vodohospodáři, zájemci o stavbu vlastní KČOV

Cena

500,- Kč za skupinu do 5 osob

20,- Kč za každého dalšího účastníka

Cena zahrnuje občerstvení během přestávek.

- 1 - rozvodná zóna vyplněná hrubým kamenivem
- 2 - nepropustná bariéra (nejčastěji PVC nebo PE fólie)
- 3 - filtrační lože (štěrk nebo drcené kamenivo)
- 4 - mokřadní vegetace
- 5 - hladina vody ve filtračním loži nastavená ve výpustní šachtě
- 6 - sběrná zóna vyplněná hrubým kamenivem
- 7 - sběrná drenáž
- 8 - odtoková šachta s nastavitelnou výškou hladiny

Nabídka workshopů

Kolik energie mohu ušetřit ve svém domě, ulici či obci?

Součástí programu EU CONCERTO (viz. část Jižní Chlum – Nabídka exkurzí) bylo mimo jiné vypracování metodiky zjednodušeného, avšak kvalifikovaného odhadu stávající roční energetické spotřeby budov a možností jejího zlepšení. Vychází se přitom z účtů za energie v posledních 3 letech a výměry otápěných ploch (pro zjištění stávající spotřeby) a dále z variantního návrhu opatření na zlepšení tepelných charakteristik dané budovy. Jde o zjednodušenou formu energetického auditu, který však dává velmi dobrou shodu s tepelnou spotřebou reálně změřenou po provedení navržených opatření.

Během 7 hodinového workshopu se účastníci naučí provádět orientační stanovení stávající energetické spotřeby domu (příp. skupiny domů), navrhnout taková opatření, která mají nejlepší poměr ceny a dosaženého efektu a vyjádřit jejich ekonomickou návratnost i úsporu emisí skleníkových plynů.

Cílové skupiny

- studenti středních a vysokých škol, architekti, projektanti, pracovníci stavebních úřadů, realitních kanceláří, správci bytového fondu a individuální zájemci o zateplení svých budov

Cena

1.000,- Kč za skupinu do 5 osob

35,- Kč za každého dalšího účastníka

Cena zahrnuje oběd a občerstvení během přestávek.

Zážitková turistika

Přenocování 4 metry pod zemí

Při exkurzích na Jižním Chlumu se často setkáváme s názorem, že bydlet pod zemí musí být deprimující a „že si toho každý dostatečně užijeme po smrti“. Namítáme, zda pro člověka (a vlastně většinu tvorů) není přirozenější bydlet v „doupěti“, než v paneláku s několika partajemi nad sebou. Návštěvy jsou zpravidla překvapeny mírou prosvětlení obytných prostor, neboť poměr okenních ploch ku ploše obvodových stěn místnosti je zpravidla větší, než u klasických rodinných nebo bytových domů. Prostory nejvzdálenější od oken jsou často ještě přisvětleny tubusovými světlovody, stejně jako technické místnosti v zadních částech domů chráněných zemí. Na rozdíl od běžných domů a bytů proto ve dne není třeba rozsvěcovat ani na WC, v koupelnách či prádelnách.

Pro ty, kteří si pocít bydlení v domě chráněném zemí chtějí vyzkoušet na vlastní kůži, nabízíme ubytování v garsoniéře, která je součástí ukázkového domu na Jižním Chlumu. Garsoniéra má kromě obytné místnosti se 2 lůžky (+ možnost přistýlky) vlastní kuchyňku a sociální zázemí s WC a sprchovým koutem. Nachází se v části domu, která je nejlouběji – cca 4 m – zapuštěna pod úroveň terénu.

Cílové skupiny

- zájemci o stavbu vlastního domu chráněného zemí, kteří se chtějí přesvědčit o výhodách takového bydlení
- (cyklo)turisté, toužící po nevěšedním ubytování

Cena

950,- Kč za noc, nezahrnuje stravu (tu je však možno připravit z vlastních surovin v kompletně vybavené kuchyňce)

Kontakt

Zelené bydlení, občanské sdružení

sídlo: Chlumská 386, 763 02 Zlín – Louky

školicí středisko: Chlum 41, 763 02 Zlín 4

telefon: 724 100 270 (paní Frkalová, předsedkyně sdružení)

e-mail: zelene.bydleni@volny.cz

www.zelenebydleni.eu

Kam na výlet po návštěvě Zeleného bydlení?

Blízká historie

Pouhé 2 km od Jižního Chlumu se nachází obec Tečovice, založená již v 11. století. Nejvýznamnější památkou je kostelík sv. Jakuba Většího, který pochází někdy z doby kolem roku 1260. Je postaven v románském slohu a barokně přestavěn. Stavba je jednopatrová, nepodsklepená s 1,2 m silnou zdí, okna jsou zaklenuta lomeným obloukem. Loď i kněžiště jsou vyzdobeny původními nástěnnými malbami datovanými do 14. století.

Další 2 km musíme urazit ke středověkému hradu Malenovice. Byl založen v 2. polovině 14. století moravským markrabětem Janem Jindřichem. V následujících stoletích prošel několika přestavbami, které z původního gotického středověkého hradu vytvořily renesanční sídlo zámeckého typu, později ještě barokně upravené. Nyní expozice Muzea Jihovýchodní Moravy, místo řady kulturních akcí.

www.hradmalenovice.cz

Foto: databáze Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s.

Podnikání a funkcionalismus

Malé městečko Zlín změnilo k nepoznání podnikání firmy Baťa. Historii obuvnictví, které bylo hlavním předmětem podnikání firmy, můžete obdivovat v unikátním Obuvnickém muzeu, které patří k největším na světě. V muzeu vám zajistí prohlídku dominanty Zlína – bývalé správní budovy firmy Baťa, pověstné budovy 21., která dnes slouží jako sídlo Krajského úřadu Zlínského kraje a finančního úřadu, nabízí unikátní expozici stavebního umu firmy Baťa a důvtipu. Atraktivní částí budovy je nejen vyhlídková terasa, ale také pojízdná kancelář šéfa firmy umístěná v prostorném výtahu.

www.muzeum.zlin.cz/obuvmuz.htm

Foto: databáze Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s.

Do „Hanáckých Atén“

Městu Kroměříž se říká „Hanácké Atény“. Až město historie, škol a umění navštívíte, pochopíte proč. Je zde k vidění tolik historických budov a památkově chráněných objektů, že vám z toho půjde hlava kolem. Největší skvosty jsou pod ochranou UNESCO – Arcibiskupský zámek s Podzámeckou zahradou a dřívější Libosad – nyní Květná zahrada.

www.zamek-kromeriz.cz

Zajímavým místem jsou také Arcibiskupské vinné sklepy, které byly založeny již roku 1266. Jsou známy produkcí mešních vín.

www.arcibiskupskesklepy.cz

Ve dvoře bývalého františkánského kláštera (nyní Hotel Octárna) jsou k vidění 4 lunety od Maxe Švabinského.

www.octarna.cz/ubytovani/prohlidka

Foto: databáze Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s.

VÝLETY

Unikátní vodní cesta Bařův kanál

Vodní cesta začíná v Kroměříži, městě památek UNESCO a vede přes další skvosty regionu. Uvidíte například Napajedla se staletým hřebčínem či Staré Město, jedno z center Velké Moravy.

Okouzlí vás královské město Uherské Hradiště, historické centrum městečka Uherský Ostroh nebo folklorem žijící Strážnice se skanzenem a vinnými sklípky. Vodní cesta končí v Hodoníně na československém pomezí. Krátké vyhlídkové plavby, tematické programy (třeba školní výlety) nebo akce šité na míru připravíme až pro 60 pasažérů. Pocit kapitána lodi zažijete při vícedenním pobytu na pronajatém hausbótu či na palubě malé lodě – s motorem i bez něj. Výlet na lodi si můžete zpestřit na bezpečné cyklostezce vhodné také pro in-line bruslení, která takřka celý Bařův kanál lemuje.

Z Jižního Chlumu je to k Bařovu kanálu nejbliže do Otrokovic. Zde naleznete přístaviště s pravidelnou lodní dopravou i půjčovnu malých lodí. Vodní cesta je provozována od května do října.

www.batacanal.cz

Foto: databáze Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s.

Za zvířaty na kontinenty

Jedinečným zážitkem pro malé i velké je návštěva ZOO Zlín – Lešná. Zlín je zoologickou zahradou kontinentů. Za jeden den procestujete Afriku, Asii, Austrálii, Střední a Jižní Ameriku a seznámíte se s 211 druhy zvířat. Mezi ta nejatraktivnější patří sloni, žirafy, nosorožci, gorily, lachtani, lvi, tygři, mravenečníci, tučňáci, papoušci a řada dalších. Je zde k vidění řada unikátních expozic, které jinde nevidíte. Například tropická hala Yucatan s rostlinami tvořícími ukázkou pralesa Střední Ameriky, objevíte zde i dávnou civilizaci Mayů.

Amazonie se ukazuje jako atraktivní komplex přírodních expozic, ve kterém dominují ostrov kotulů veverovitých a průchozí voliéra velkých papoušků ara. Etiopie, to je expozice paviánů dželada, damanů skalních, ale také největší ptačí voliéra v ČR. Uvidíte zde typické obyvatele této africké země. Atmosféru umocňuje řada originálních etnografických předmětů. Africké pavilony ve tvaru domorodých chýší nabídnou setkání se slony, žirafami, nosorožci, zebry a pštrosy.

Specialitou ZOO jsou také průchozí expozice, které umožní pohled na zvířata „tváří v tvář“. Takto můžete obdivovat například klokany v Austrálii.

www.zoozlin.eu

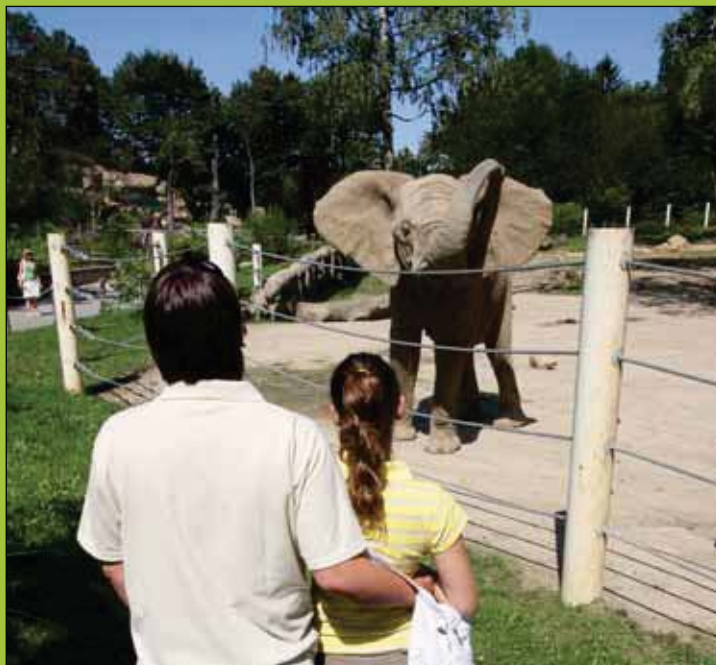

Foto: databáze Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s.

